

**ПРОФСПІЛКА
ТРУДЯЩИХ МЕТАЛУРГІЙНОЇ І ГІРНИЧОДОБУВНОЇ
ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ
(ПРОФСПІЛКА МЕТАЛУРГІВ І ГІРНИКІВ УКРАЇНИ)**

ЦЕНТРАЛЬНА РАДА

ПРЕЗИДІЯ

ПОСТАНОВА

11 лютого 2021 року

м. Дніпро

№ П-3-5

**Про результати правозахисної
роботи в ПМГУ за 2020 рік**

Розглянувши інформацію Правової інспекції праці ПМГУ "Про роботу щодо здійснення Профспілкою металургів і гірників України громадського контролю за додержанням законодавства про працю за 2020 рік», Президія Центральної ради ПМГУ

ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Інформацію "Про роботу щодо здійснення Профспілкою металургів і гірників України громадського контролю за додержанням законодавства про працю за 2020 рік» взяти до відома (додатки 1, 2).

2. Територіальним організаціям, первинним організаціям ПМГУ прямого підпорядкування:

- з метою оперативного виявлення та усунення порушень трудового законодавства відновити співробітництво з територіальними органами Держпраці, відповідно до Угоди про співпрацю між Держпраці та ФПУ;

- брати участь у заходах Держпраці та вживати спільних превентивних заходів до усунення виявлених порушень;

- розглядати на засіданнях виборних органів питання захисту прав працівників в умовах карантинних обмежень;

- посилити роботу щодо оперативного фіксування фактів порушень профспілкових прав та перешкоджання законній діяльності Профспілки та її організацій;

- про виявлені порушення та вжиті заходи до їх усунення інформувати Правову інспекцію праці ПМГУ.

3. Інформацію про результати правозахисної роботи в ПМГУ за 2020 рік розмістити на сайті ПМГУ, опублікувати в «Профспілці» та направити ФПУ для узагальнення та відповідного реагування.

4. Контроль за виконанням даної постанови покласти на заступника голови ПМГУ Оверковського Б.М.

**Голова Профспілки
металургів і гірників України**

О. Рябко

ІНФОРМАЦІЯ
про правозахисну роботу
Профспілки металургів і гірників України за 2020 р.
(Форма ПР)

№ п/п	Найменування показників	2019р., кількість	2020 р., кількість
1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ			
1.	Кількість інспекторів праці профспілки, всього, з них:	60	56
1.1.	- правових інспекторів праці:	11	12
1.1.1.	- головний правовий інспектор праці	3	3
1.1.2.	- правовий інспектор праці	8	9
1.2.	- громадських інспекторів праці:	49	44
1.2.1.	- у первинних організаціях профспілки	49	44
1.2.2.	- у територіальних організаціях профспілки		-
1.2.3.	- у ПМГУ		-
ІІ.ЗДІЙСНЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ПРАЦЮ			
2.1.	Проведено перевірок додержання законодавства про працю, всього, з них:	311	205
2.1.1.	- спільно з територіальними органами Держпраці	-	-
2.1.2.	- спільно з регіональними представниками Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини	-	-
2.2.	Направлено інформацій до органів контролю за додержанням законодавства про працю про порушення прав працівників, які є членами профспілки, виявлених у ході здійснення громадського контролю профспілки, всього, з них:	-	-
2.2.1.	- первинними організаціями профспілки	-	-
2.2.2.	- територіальними організаціями профспілки	-	-
2.2.3.	- інспекторами праці профспілки	-	-
2.3.	Кількість юридичних осіб, де проведено перевірки додержання законодавства про працю	82	62
2.4.	Кількість виявлених порушень, всього, з них:	979	473
2.4.1.	- звільнення та переведення	139	133
2.4.2.	- робочого часу	234	60
2.4.3.	- часу відпочинку	169	54
2.4.4.	- оплати праці	199	78
2.4.5.	- праці жінок	34	27
2.4.6.	- праці неповнолітніх	-	-
2.4.7.	- зміни істотних умов праці	71	19
2.4.8.	- гарантій і компенсацій	66	52

2.4.9.	- інших	67	50
2.5.	Кількість працівників, права яких порушено, всього	9862	3605
2.6.	Надіслано подань про усунення порушень, всього, з них:	409	232
2.6.1.	- роботодавцям	409	232
2.6.2.	- органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування	-	-
2.7.	Надіслано письмових повідомлень про виявлені факти порушень:	5	-
2.7.1.	- органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування	5	-
2.7.2.	- вищим профспілковим органам	-	-
2.7.3.	- керівництву ФПУ	-	-
2.7.4.	- Уповноваженому (регіональному представнику Уповноваженого) Верховної Ради України з прав людини	-	-
2.7.5.	- іншим органам	-	-
2.8.	Усунуто роботодавцями порушень на вимогу:	597	385
2.8.1.	- інспекторів праці профспілки	405	385
2.8.2.	- органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування	-	-
2.8.3.	- вищих профспілкових органів	-	-
2.8.4.	- керівництва ФПУ	-	-
2.8.5.	- Уповноваженого (регіонального представника Уповноваженого) Верховної Ради України з прав людини	-	-
2.8.6.	- інших органів	192	-
2.9.	Притягнуто до відповідальності посадових осіб, всього, з них до:	-	-
2.9.1.	- дисциплінарної	-	-
2.9.2.	- адміністративної	-	-
2.9.3.	- кримінальної	-	-
2.10.	Притягнуто до відповідальності керівників на вимогу профспілкових органів (ст. 33 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності»)	-	-
2.11.	Проведено правову експертизу проектів нормативно-правових актів, всього, з них:	7	37
2.11.1.	- що надійшли на розгляд СПО об'єднань профспілок	7	37
2.11.2.	- що надійшли з галузевих міністерств та відомств	-	-
ІІІ. НАДАННЯ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ			
3.1.	Надано консультацій з правових питань, всього, з них:	12027	8203
3.1.1.	Членам профспілки:	11214	7352
3.1.1.1.	- письмових	629	271
3.1.1.2.	- усних	10585	7081
3.1.2.	Профспілковим організаціям:	813	851
3.1.2.1.	- письмових	42	112
3.1.2.2.	- усних	771	739
3.2.	Складено позовних заяв, інших процесуальних документів, всього, з них:	183	171

3.2.1.	- членам профспілки	170	168
3.2.2.	- профспілковим організаціям	13	3
3.3.	Кількість працівників, представництво інтересів яких здійснювали правові інспектори праці:	18	9
3.3.1.	- в суді	8	7
3.3.2.	- в інших органах	10	2
3.4.	Винесено судових рішень на користь працівників, всього, з них з питань:	113	122
3.4.1.	- звільнення та переведення	1	3
3.4.2.	- робочого часу та часу відпочинку	2	-
3.4.3.	- оплати праці	14	44
3.4.4.	- гарантій і компенсацій	-	4
3.4.5.	- трудової дисципліни	-	-
3.4.6.	- інших	96	71
3.5.	Суми, присуджені до стягнення на користь працівників, по справах, представництво інтересів у яких здійснювали правові інспектори праці профспілки, всього (грн.)	485 938,8	1 923 652,0
3.6.	Надано роз'яснень з питань трудового законодавства, всього, з них:	319	260
3.6.1.	- у ЗМІ	148	125
3.6.2.	- у методичних матеріалах	171	135
3.7.	Проведено навчання з питань застосування трудового законодавства, всього, з них:	307	219
3.7.1.	- для членів профспілки у первинних організаціях профспілки	74	102
3.7.2.	- для обраних громадських інспекторів праці	16	12
3.7.3.	- для профспілкових активістів	217	105
3.7.4.	- для громадян в рамках спільних з Держпраці правопросвітницьких заходів	-	-

**Голова Профспілки
металургів і гірників України**

О. Рябко

Пояснювальна записка

«Про роботу щодо здійснення Профспілкою металургів і гірників України громадського контролю за додержанням законодавства про працю за 2020 року»

Встановлення карантину та запровадження посилених протиепідемічних заходів з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19 суттєво вплинуло на роботу з громадського контролю за додержанням законодавства про працю, особливо щодо проведення перевірок на підприємствах. Робота велася в основному дистанційно, в телефонному та електронному режимах, шляхом листування із адміністрацією підприємств, державними органами. Через це кількість перевірок зменшилася на третину в порівнянні з попереднім роком. В основному перевірки проводилися за результатами розгляду скарг та звернень членів Профспілки.

З початку року правові (громадські) інспектори праці з метою попередження та усунення порушень законодавства про працю відвідали 62 роботодавців.

В ході проведення перевірок та розгляду звернень членів Профспілки була виявлена низка порушень, зокрема:

- процедури скорочення працівників, примушування до написання заяв про звільнення або про відпустку без збереження заробітної плати (ПАТ "ПВП "КРИВБАСВИБУХПРОМ", ТОВ "ЮНІСТІЛ", ТОВ "УКРВИБУХТЕХНОЛОГІЯ");

- графіків відпусток, оплати простоїв, порядку залучення працівників до виконання робіт необумовлених трудовим договором, ненадання працівникам, які працюють у шкідливих та важких умовах праці відпустки (надається один раз на два роки), направлення на виробниче навчання після нічної зміни, відмова у наданні грошової компенсації працівникам за невикористані щорічні відпустки, скорочення посад, які обіймають захищені категорії працівників (одинокі матері та жінки, які знаходяться у відпустках по догляду за дітьми), не здійснювалися доплати за виконання обов'язків тимчасово відсутнього працівника (ПАТ "АРСЕЛОРМІТТАЛ КРИВИЙ РІГ");

- порядку переведення і переміщення працівників, надання відпусток, гарантій і компенсацій та оплати праці (ПАТ "КРИВБАСЗАЛІЗРУДКОМ").

На адресу роботодавців внесено 232 подання про усунення виявлених порушень.

Деякі порушення усувалися в ході перевірок. Зокрема, під час перевірки правильності нарахування і виплати заробітної плати членам Профспілки-начальникам дільниць ЦРДП ТОВ "МЕТІНВЕСТ-ПРОМСЕРВІС" у грудні 2020 року було виявлено, що їх робота у вихідні дні неоплачена. Вчасно проведена робота правового інспектора праці та профактиву дозволила оперативно усунути порушення.

Значна увага приділялася врегулюванню індивідуальних трудових спорів у досудовому порядку, зокрема, завдяки втручання головного інспектора праці попереджено незаконне звільнення з роботи працівниці ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ», надано відпустку машиністу ТЕС ПАТ "ДНІПРОВСЬКИЙ МЕТКОМБІНАТ».

Найбільше порушень виявлено з питань звільнення та переведення – 133, оплати праці – 78, робочого часу -60, часу відпочинку, у тому числі щодо примушення до написання заяв на відпустку без збереження заробітної плати – 54.

Заходи щодо здійснення контролю і результати такого контролю розглядаються на засіданнях профспілкових комітетів, профкомаами готуються листи та звернення до роботодавців щодо попередження або усунення порушень трудових прав працівників.

У зв'язку з пандемією через ризики поширення COVID-19 працівників відправляли у відпустки, змінювали режим роботи, за технічної можливості переводили на дистанційну роботу. Тому в умовах дії карантинних обмежень особлива увага приділялася додержанню прав працівників в умовах дистанційної (віддаленої) роботи.

Профком первинної профспілкової організації ПМГУ ПАТ "КРИВБАСЗАЛІЗРУДКОМ" тримав ці питання на контролі з метою недопущення порушення прав працівників. Проте порушень в цьому питанні виявлено не було.

На ТОВ «МЕТІНВЕСТ–МРМЗ» та ПРАТ «АКХЗ» працівники, які могли працювати вдома, були переведені на дистанційний режим роботи. Звернень щодо зміни істотних умов праці, оплати праці та звільнень з роботи з цього приводу не було. Виникали питання щодо надання відпусток, у тому числі, без збереження заробітної плати за бажанням матері для догляду за дитиною віком до 14 років на період оголошення карантину, а також проходження працівниками медогляду в період карантину.

На ПРАТ «ХАРКІВСЬКИЙ МЕТИЗНИЙ ЗАВОД» була призупинена основна промислова діяльність підприємства з 01.04.2020 року на період проведення карантину. Працівникам, за їх заявами про скорочення робочого часу, встановлено режим неповного робочого тижня, деякі знаходилися у відпустках без збереження заробітної плати.

Оплата праці працівникам, які працювали у режимі неповного робочого часу у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці здійснювалася за рахунок фонду соцстрахування на випадок безробіття.

На ДП «УХІН» зміни істотних умов праці не впроваджувалися. З квітня по травень на дистанційному графіку роботи знаходилося 50% працівників. На сьогодні працівників з дистанційним графіком роботи немає. Оплата праці здійснювалася без затримок. Надання відпусток, в тому числі, без збереження заробітної плати здійснювалося згідно заяви за обставинами працівника, але не в зв'язку з обмежувальними заходами. Звільнення з роботи з приводу скорочення кількості працюючих не проводилося.

Головним правовим інспектором праці Запорізької обласної організації надавалася правова допомога працівникам АТ «ЗАЛК», які були поновлені на роботі на виконання рішення суду і допуску їх на підприємство.

Проводилася робота по перерахуванню ТОВ "ЗТМК" заборгованості перед ПО ПМГУ ВАТ «ЗТМК» по профспілковим внескам, також розглядалися питання пов'язані з приватизацією цього підприємства і діями профорганізації в нових умовах.

Правові інспектори надавали допомогу у підготовці заяв до комісій по трудовим спорам, більшість таких спорів були вирішені на користь працівників.

Комісією по трудовим спорам ТОВ "МЕТІНВЕСТ-ПРОМСЕРВІС" було задоволено вимоги електромонтера - члена Профспілки і визнано незаконним наказ директора філії в частині не нарахування та невиплати виробничої премії працівнику.

Найбільш продуктивною була комісія по трудовим спорам ПРАТ "МК "АЗОВСТАЛЬ", за звітний період до неї надійшло 43 заяви, розглянуто – 19, з них 17 - задоволено. Комісія розглядала питання про незаконне позбавлення премії, про накладення догани, про виплату доплати за виконання обов'язків відсутнього працівника, про притягнення працівника до матеріальної відповідальності та ін.

Робота в умовах карантинних заходів призвела до зростання попиту на консультації та інформаційно - роз'яснювальну роботу організаціям Профспілки.

Значна допомога в цій роботі надається інспекторами праці організаціям Профспілки: для профкомів формулюються аргументовані відповіді на актуальні питання. Також правові інспектори інформують роботодавців про ризики, що виникають у разі порушення ними трудового законодавства, завдяки цій роботі багато конфліктних ситуацій вдається вирішити завчасно.

Досвід прямо доводить: робота в такому напрямку ефективна і здатна реально вирішувати проблеми членів Профспілки.

Так, аргументи наведені правовим інспектором та тверда позиція Профкому ПО ПМГУ «ММК ІМ. ІЛЛІЧА» захистили право на працю працівників – членів Профспілки, відмовивши роботодавцю в дачі згоди на їх звільнення.

На вимогу Профкому ПО ПМГУ «ММК ІМ. ІЛЛІЧА» відмінено розпорядження про неправомірне позбавлення премії електромонтера-члена Профспілки.

Завдяки своєчасному втручання Донецького обласного комітету вдалося запобігти неправомірному звільненню двох працівників ДП "ІЛЛІЧ-АГРО ДОНБАС".

У звітному періоді надано більше 8 тисяч консультацій з правових питань, з них 851 - організаціям Профспілки, 7352 – членам Профспілки.

Правовими інспекторами здійснювався виїзний прийом членів Профспілки в цехах ПРАТ "МК "АЗОВСТАЛЬ", Донецька обласна організація також продовжила започатковану практику проведення консультативних виїздів та проведення консультацій в режимі он-лайн за допомогою сервісу «GOOGLE-MEET» та програмного забезпечення « ZOOM».

Правові інспектори підготували 171 позовну заяву та інших процесуальних документів, вони стосувалися зарахування до пільгового стажу певних періодів роботи, призначення пенсії, виплати заборгованості по заробітній платі, стягнення моральної шкоди, спричиненої травмою на виробництві тощо (Дніпропетровська, Донецька обласні організації ПМГУ, ПО ПМГУ «МК "АЗОВСТАЛЬ", ПО ПМГУ ПАТ "АРСЕЛОРМІТТАЛ КРИВИЙ РІГ»)). На користь працівників винесено 122 судових рішення на майже 2 млн. грн.

Протягом вересня-листопада 2020 року на ПАТ «КРИВБАСЗАЛІЗРУДКОМ» трудящими комбінату були проведені самоорганізовані акції протесту з питань виконання вимог забезпечення безпеки на робочих місцях, усунення передумов невиконання виробничих планів та підвищення рівня оплати праці. Під час перемовин між адміністрацією, трудовим колективом та Профспілкою жодна зі сторін не вважала ці події страйком. В результаті довгих перемовин, сторонами було підписано Меморандум порозуміння, в якому сторони узгодили кризові питання і працівники припинили акцію протесту. Однак, наступного дня після підписання Меморандуму, адміністрація ПАТ «КРИВБАСЗАЛІЗРУДКОМ» подала позов до десятиох працівників комбінату з вимогою припинити незаконний страйк. Первинна організація ПМГУ ПАТ «КРИВБАСЗАЛІЗРУДКОМ» залучена позивачем в якості третьої особи на стороні позивача. Під час судових засідань з'ясувалося, що позивач, визначаючи коло позивачів, керувався принципом активності таких осіб в підтримці акцій протесту в соціальних мережах (як стало відомо в судовому засіданні, двоє з десятиох відповідачів взагалі не приймали участь в акціях протесту).

Розгляд справи триває, інтереси працівників представляє юрисконсульт ППО ПМГУ ПАТ «КРИВБАСЗАЛІЗРУДКОМ».

У 2020 році правовою інспекцією праці надано 260 роз'яснень з питань застосування діючого законодавства.

На сайтах організацій розміщуються інформаційні та методичні матеріали, роз'яснення з правових питань. На допомогу організаційним ланкам Профспілки підготовлено брошуру «Джерела міжнародного трудового права».

Правова інформація подається через журнал Профспілки «Ваша довіра», газети - «Під знаком руди і металу», «Шахтар Кривбасу», «Люди металла», інформаційні бюлетні «Профспілка», «Профспілковий вісник», щотижневик «Разом профінфо» та інші ЗМІ.

Правовим інспектором ПОП ТОВ "МЕТІНВЕСТ-ПРОМСЕРВІС" серед членів Профспілки поширювалися листівки та інша інформація про права працівників під час карантину.

Через карантин правовий всеобуч профспілкових активістів в основному носив дистанційний характер, проводився з використанням сучасних засобів електронного зв'язку (через платформи «ZOOM», Skype, Viber тощо), сайти організацій, інформаційні стенди.

ПО ПМГУ АТ "ПВДГЗК» започатковано нову форму навчання: щонедільна інформація у формі презентації, яка містить новини профспілкового руху, зміни у законодавстві, результати контролю за дотриманням законодавства про працю і т. ін.

Питання що потребують вивчення та вирішення

Останнім часом (рік-півтора) надходить багато скарг від членів Профспілки на органи Пенсійного фонду України щодо неправомірної відмови у призначенні пенсії. Частково це пов'язане з впровадженням електронних технологій, нового програмного забезпечення та посиленням контролю за строками призначення пенсій.

Відповідно до частини п'ятої статті 45 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (далі – Закон №1058) документи про призначення (перерахунок) пенсії розглядає територіальний орган Пенсійного фонду та не пізніше 10 днів з дня їх надходження приймає рішення про призначення (перерахунок) або про відмову в призначенні (перерахунку) пенсії.

Особа звертається за призначенням пільгової пенсії, наприклад, 3 березня 2020 року, надає всі необхідні документи, в тому числі довідку підтверджуючу пільговий стаж роботи. 12.03.2020 ПФУ відмовив у призначенні пенсії у зв'язку з тим, що уточнююча характер роботи довідка потребує перевірки. Особа звернулась до суду, рішення за справою №160/7604/20 додається.

Згідно частини третьої статті 44 органи ПФУ мають право вимагати відповідні документи, видані для оформлення пенсії, та в необхідних випадках перевіряти обґрунтованість їх видачі та достовірність поданих відомостей.

В десятиденний строк ПФУ не може провести перевірку і щоб не порушувати строк, відмовляють у призначенні пенсії. Після перевірки довідки, в нашому випадку вона проведена в липні 2020 року, з'ясовується, що довідка достовірна і особа має право на пільгову пенсію. В цій ситуації працівники ПФУ вимагають від особи повторно подати нову заяву на призначення пенсії, бо програмне забезпечення (за словами працівників ПФУ) не передбачає іншого порядку.

Правова інспекція праці ПМГУ